

A RDA-HU Munkacsoport távmunka-javaslatai katalogizálóknak

1. javaslat – Entitásleírások generálhatóságának előkészítése

Az első javaslat célja egy olyan rekordállomány létrehozása, amely az elvárt mértékben támogatja, hogy bibliográfiai adatainkat az IFLA által kidolgozott könyvtári referenciamodellnek (LRM) (https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbrg/ifla_lrm_2017_hun_v3.pdf) megfelelően tegyük a jövőben megjeleníthetővé. Ennek érdekében elő kell készítsük katalógusadataink részleges „ferberizációját”, azaz az LRM-féle magentitásokra (*Mű, Kifejezési Forma, Megjelenési Forma, Példány*) vonatkozó különálló leírások, valamint az entitások közötti relációk automatizált generálását.

A *Mű- és Kifejezési Forma*-rekordok automatizált létrehozásának (és a *Művek és Kifejezési Formák* hozzáférési pontjai megválasztásának) megalapozása több problémát vet fel:

- könyvtári gyakorlatonként eltér, hogy a 041-es hívójelű adatmezőben szereplő nyelvkódok mennyiben alkalmasak arra, hogy alapul vegyék őket a *Kifejezési Formák* rekordjainak definiálásához; előfordulhat például, hogy a különböző retrospektív konverziók során ezt a mezőt a katalóguscédulák alapján töltötték ki, amelyekben nem feltétlenül állt rendelkezésre megfelelő mennyiségű információ;
- a *Mű*-leírások (és hozzáférési pontjaik) alapja a *Mű* eredeti nyelvű címe, amely információt a bibliográfiai rekordokban a 130-as, illetve 240-es hívójelű adatmezőkben tartjuk nyilván, ez az adat azonban sok leírásból hiányzik (korábban korlátozottak voltak a lehetőségek a megállapítására, ha a dokumentumon nem szerepelt).

Érdemes ezeket a hiányzó adatokat pótolni, a következetlenségeket javítani legalább a keresőkérdeésekkel jól megfogható esetekben, ilyenek lehetnek:

- ha 041-ben az első indikátor '1', és van 100-as, de nincs 240;
- ha 041 \$a vagy \$h-ban "und" szerepel;
- ha 041 \$h-ban "hun" van, és van 100-as, de nincs 240;
- ha 041-ben van \$h almező, és van 100-as és 240-es, de a 240-ben nincs
  - a) HUNMARC-ban se \$i, se \$l almező;
  - b) MARC 21-ben \$l almező;
- ha 080-ban található szépirodalmi tartalomra utaló ETO-jelzet és
  - a) HUMARC-ban a 700 \$4,
  - b) MARC 21-ben a 700 \$etartalmaz fordítói közreműködői jellegre való utalást („ford.”), de nincs 240.

2. javaslat – Adatgazdagítás VIAF-azonosítókkal (MARC 21)

A szemantikus webes adatpublikálás előkészítése során hangsúlyos szerep jut az univerzális egyedi azonosítók használatának. Kézenfekvő javaslatként kínálkozik a személynevek authority rekordjainak manuális adatbővítése a Virtual Authority File(<http://viaf.org/>)-ból vett azonosítókkal.

A következő megoldás javasolt (a MARC 21 formátumot authority adatok kezelésére is használó rendszerek esetén):

A 024-es hívójelű („Egyéb szabványos azonosítószámok”) adatmezőben az első indikátor ’8’ („Meg nem határozott típusú szabványos azonosító”), a második pedig üres. A megfelelő VIAF-azonosítót vegyük fel URI-ként a „\$1 Valós világbeli objektumot azonosító URI” („\$1 - Real World Object URI”) almezőbe (Ernest Hemingway esetén):

024 8# \$1 <http://viaf.org/viaf/97006051>

Fokozottan ügyeljünk rá, hogy az URL-eket a végükön esetleg megtalálható perjel (/) nélkül vegyük át és rögzítsük!

3. javaslat – Adatgazdagítás a Wikidata alapján (MARC 21)

A személynevek authority rekordjai az előző mintájára a vonatkozó entitásokról szóló Wikidata-elemek URI-jaival is bővíthetők:

024 8# \$1 <https://www.wikidata.org/wiki/Q23434>

Az \$1 almező nem, de maga a 024 adatmező ismételhető.

Ezen a ponton is ügyeljünk rá, hogy az URL-t a végén esetlegesen megtalálható perjel (/) nélkül vegyük át és rögzítsük!

4. javaslat – Életrajzi adatok pontosítása (MARC 21)

A MARC 21 formátumot authority adatok kezelésére is használó rendszerek esetén a személynevek authority adataiban javasoljuk a 046-os („Különleges kódolt dátumok”) mezők használatát az alábbi módon.

Javasoljuk a következő almezők kitöltését:

\$f Születési idő (nem ismételhető)

\$g Halálzási idő (nem ismételhető)

Az adatmező és a hozzátartozó almezők magyar fordítása:

046 Különleges kódolt dátumok (ismételhető)

Első indikátor

üres nincs definiálva

Második indikátor

üres nincs definiálva

Almezők:

\$f Születési idő (nem ismételhető)

\$g Halálzási idő (nem ismételhető)

\$k Kezdő vagy egyetlen létrehozott dátum (nem ismételhető)

\$l Létrehozás időintervallumának záró dátuma (nem ismételhető)

\$o Gyűjteményes tartalom egyetlen vagy kezdő dátuma (nem ismételhető)

\$p Gyűjteményes tartalom záró dátuma (nem ismételhető)

\$q Létrehozás dátuma (nem ismételhető)

\$r Megszűnés dátuma (nem ismételhető)
\$s Időszak kezdete (nem ismételhető)
\$t Időszak vége (nem ismételhető)
\$u URI (Uniform Resource Identifier) (ismételhető)
\$v Információ forrása (ismételhető)
\$2 Dátum forrása (nem ismételhető)
\$6 Kapcsolódás (nem ismételhető)
\$8 Mezőkapcsolat és sorszám (ismételhető)

A rekordok visszamenőleges MARC 21-konverziója esetén az adatmező \$f és \$g almezője automatikusan kitölthető a meglévő 100 \$d almezőben megadott adatelemek alapján. Amennyiben ez lezajlott, megtörténhet a teljes dátumra való manuális kiegészítés.

Példa:

100 1#\$aHemingway, Ernest\$d1899-1961 → 046 ##\$f1899\$g1961 →
046 ##\$f18990721\$g19610702